

Bryssel 13.4.2018
COM(2018) 181 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

**direktiivin 2007/43/EY soveltamisesta, sen vaikutuksista lihantuotantoa varten
pidettävien kanojen suojeluun ja hyvinvointi-indikaattoreiden kehityksestä**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1 TAUSTAA

Tämä kertomus koskee neuvoston direktiiviä (EY) 2007/43/EY¹, jolla vahvistetaan lihan tuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevat vähimmäisvaatimukset (jäljempänä 'direktiivi'), ja se perustuu mainitun direktiivin 6 artiklan 3 kohtaan, jossa edellytetään, että komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen direktiivin soveltamisesta ja sen vaikutuksesta lihan tuotantoa varten pidettävien kanojen hyvinvointiin. Kertomuksessa otetaan huomioon tuotanto-olosuhteet, jotka vaikuttavat kanojen hyvinvointiin, sekä direktiivin sosioekonomiset ja hallinnolliset vaikutukset alueelliset näkökohdat mukaan lukien. Tämä kertomus on myös yksi toimenpiteistä, jotka sisältyvät eläinten suojelua ja hyvinvointia koskevaan Euroopan unionin strategiaan vuosille 2012–2015². EU:n strategiassa kannatettiin eläinten hyvinvoinnin alalla saatuihin tuloksiin perustuvaa lähestymismallia ja sitä, että broilerin hyvinvoinnin ja teurastuksen arviointiin käytettäviä indikaattoreita olisi käytettävä tulevaisuudessa entistä laajemmin.

Tämä kertomus perustuu vuonna 2017 toteutettuun tutkimukseen, joka koskee direktiivin täytäntöönpanon vaikutuksia sosioekonomisiin tekijöihin ja eläinten hyvinvointiin³ (jäljempänä: 'vuoden 2017 tutkimus'). Muihin tietolähteisiin kuuluvat muun muassa terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston suorittamat tarkastukset, joista on saatu tietoa virallisesta valvonnasta, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen (EFSA) lausunnot, muut broilerin hyvinvointia koskevat tieteelliset tutkimukset sekä tulokset, jotka on saatu kaikkien jäsenvaltioiden kesken vuonna 2017 toteutetusta työpajasta, joka koski teurastamoissa kerättyjen tietojen käyttöä eläinten hyvinvoinnin seurannassa⁴.

Ennen direktiiviä ei ollut olemassa lajikohtaisia broilerin hyvinvointia koskevia vaatimuksia. Ainoat sovellettavat säännökset olivat tuotantoeläinten suojelusta annetun direktiivin 98/58/EY⁵ säännökset, jotka koskevat eläinten fysiologisia ja etologisia tarpeita vastaavan eläinsuojan, ruoan, veden ja asianmukaisen hoidon järjestämisen yleisiä periaatteita. Vuonna 2005 toteutetussa Eurobarometri-tutkimuksessa todettiin, että yli neljä kymmenestä EU:n kansalaisesta mainitsi lihan tuotantoa varten pidettävät kanat yhtenä niistä lajeista, jotka tarvitsevat hyvinvointia ja suojelua koskevia parannuksia kaikkein eniten⁶.

Direktiivin 6 artiklan 1 kohdan vaatimuksen mukaisesti laaditussa erillisessä komission kertomuksessa, jossa tarkastellaan geneettisen valinnan vaikutusta lihan tuotantoa varten pidettävien kanojen hyvinvointiin, todettiin, että Euroopan komissio oli valmis edistämään

¹ Neuvoston direktiivi 2007/43/EY, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2007, lihan tuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista (EUVL L 182, 12.7.2007, s. 19–28)

² KOM(2012) 6 lopullinen https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/strategy_en

³ Tutkimus kanojen hyvinvointia koskevan direktiivin (DIR 2007/43/EY) soveltamista ja hyvinvointia koskevien indikaattoreiden kehittämisestä on saatavilla osoitteessa <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f4ccd35e-d004-11e7-a7df-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-50600507>

⁴ "Use of slaughterhouse data to monitor welfare of broilers on farm" <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9fbf913d-de15-11e6-ad7c-01aa75ed71a1/language-en>

⁵ Neuvoston direktiivi 98/58/EY, annettu 20 päivänä heinäkuuta 1998, tuotantoeläinten suojelusta (EYVL L 221, 8.8.1998, s. 23–27).

⁶ "Attitudes of consumers towards the welfare of farmed animals" <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/1974/yearTo/2005/surveyKy/450>

eläinten hyvinvointia toimeksiantonsa mukaisesti ja olemassa olevien työkalujen avulla, eikä tätä alaa koskeville lainsäädäntövälineille ollut tarvetta tässä vaiheessa⁷.

Direktiiviin sisällytettiin eläinten hyvinvointia koskevia vaatimuksia, joita sovelletaan lihatuotantoa varten pidettävien kanojen eläinsuojaiin ja eläinten enimmäistiheyteen, sekä lisävaatimuksia niille eläinten pitäjille, jotka toimivat tiloilla, joissa eläintiheys on suurempi. Jos eläintiheys on suurempi, kuolleisuusastetta koskevat tiedot on toimitettava parven mukana teurastamoon ja arvioitava. Tämä on ensimmäinen EU:n säädös, jossa on otettu käyttöön eläinperusteisia indikaattoreita eläinten hyvinvoinnin sääntelyssä. Teurastamojen seuranta täydentää syrjimättömiä tilatarkastuksia, ja tietyissä tapauksissa tilatarkastuksia olisi järjestettävä osana *post mortem* -havaintojen seurantaa.

2 ALAN TALOUS

EU on maailmanlaajuisesti merkittävä broilerintuottaja (11,3 prosenttia maailmanlaajuisesta tuotannosta); vuonna 2014 siipikarjanlihan kokonaistuotanto EU:ssa oli 14,1 miljoonaa tonnia. Vuoden 2017 tutkimuksen mukaan Brasilia, [Yhdysvallat](#) ja Kiina tuottavat kukin tätä enemmän. Kolme neljäsosaa EU:n tuotannosta keskittyy seitsemään jäsenvaltioon, jotka ovat Puola, Yhdistynyt kuningaskunta, Saksa, Ranska, Espanja, Italia ja Alankomaat. Näissä valtioissa myös tilakoko on suurin⁸.

Vuoden 2017 tutkimuksessa todettiin, että broilerintuotanto EU:ssa on kasvanut 18,6 prosenttia vuoden 2009 ja 2014 välillä, mikä vastaa noin 6,5 miljardia lintua vuodessa. Tuotanto ja kulutus ovat kasvaneet tasaisesti, ja EU:ssa kananlihaa kulutetaan toiseksi eniten sianlihan jälkeen. Siipikarjanlihan tuotannon odotetaan kasvavan EU:ssa 3,8 prosenttia ja kulutuksen 3,4 prosenttia vuosien 2015 ja 2025 välillä. EU on 103,9-prosenttisesti omavarainen siipikarjanlihan osalta. Viennin osuus on 11 prosenttia tuotannosta ja tuonnin osuus 6 prosenttia. Tuonti, josta suurin osa on Brasiliasta ja Thaimaasta peräisin olevia arvokkaampia lihapaloja, suuntautuu pääosin Ranskaan, Saksaan, Hollantiin ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan.

Vuoden 2017 tutkimuksen mukaan EU:ssa työskentelee siipikarja-alalla hieman yli neljännesmiljoona ihmistä, joista 62 prosenttia työskentelee teurastuksessa/jalostuksessa ja lähes viidesosa (19 prosenttia) alkutuotannossa, pääasiassa 23 360 suurella broileritilalla⁹. Joillakin EU:n alueilla ala on pitkälle keskittynyttä (jalostuksen, hautomoiden, kanaloiden, rehutehtaiden ja käsittelylaitosten yhteinen omistuspohja) ja eläinten pitäjien työvoima- ja muuttuvat kustannukset katetaan kiinteämääräisellä maksulla. Toisilla alueilla on vähemmän keskittymistä ja pitäjä on myös lintujen omistaja. Pitkälle viety integraatio on yleistä

⁷ Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle geneettisen valinnan vaikutuksesta lihan tuotantoa varten pidettävien kanojen hyvinvointiin (KOM(2016) 182 lopullinen) <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/FI/1-2016-182-FI-F1-1.PDF>

⁸ Euroopan komissio – maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto: https://ec.europa.eu/agriculture/poultry_fi

⁹ Vaikka yli 1 000 broilerin tiloja (Eurostat vuonna 2013) on vain alle 1 prosentti kaikista broileritiloista, näillä tiloilla on 94 prosenttia linnuista.

Itävallassa, Ranskassa, Saksassa, Italiassa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa, kun taas Belgiassa, Suomessa, Alankomaissa, Puolassa ja Ruotsissa toimintojen keskittyminen on vähäisempää. Tanskassa ja Unkarissa molemmat mallit ovat yleisiä.

3 DIREKTIIVIN SOVELTAMINEN

Vuoden 2017 tutkimuksessa todettiin, että direktiivi on saatettu täysimääräisesti osaksi kansallista lainsäädäntöä ja että direktiivin täytäntöönpano kuuluu Belgiassa, Saksassa, Italiassa ja Espanjassa alueille ja myös Yhdistyneessä kuningaskunnassa se toteutetaan hajautetusti.

3.1 Kanoja käsittelevien henkilöiden koulutus ja opastus

Direktiivillä otettiin käyttöön pitäjiä koskevia erityisiä koulutusvaatimuksia, joihin sisällytettiin aiempiin kokemuksiin perustuvia poikkeuksia. Nämä koulutukset ovat viranomaisten hyväksymiä, ja yleensä koulutuksen toteuttaa kolmas osapuoli. Vuoden 2017 tutkimus kuitenkin osoitti, että pieni osa jäsenvaltioista ei tarjoa asianmukaisia kursseja.

Koulutuksessa korostetaan pitäjän vastuuta, resurssien hallinnan ja saatavuuden tasapainottamisen tarvetta sekä kiinnittämiseen ja kuljettamiseen liittyviä käytännön näkökohtia.

Viranomaiset myöntävät eläintenpitäjän kelpoisuustodistuksen. Kaksi kolmasosaa näistä todistuksista myönnetään koulutuksen jälkeen ja yksi kolmasosa aiemman kokemuksen perusteella. Monet pitäjät, jotka olisivat voineet saada poikkeuksen kokemuksensa perusteella, valitsivat koulutukseen, koska he pitivät tärkeänä mahdollisuutta saada tietoa esimerkiksi broilerin käyttäytymisestä ja stressistä¹⁰.

Vaikka kelpoisuustodistusta ei vaadita henkilöiltä, jotka ottavat lintuja kiinni ja lastaavat ne teuraskuljetusta varten, direktiivissä velvoitetaan pitäjiä antamaan heille ohjeita ja opastusta. Pitäjä ei kuitenkaan yleensä ole henkilö, joka järjestää kiinnioton. Etenkään silloin, kun ala on pitkälle integroitunut ja teurastamo järjestää kuljetuksen, ei pitäjä ole parhaassa mahdollisessa asemassa antamaan ohjeita kiinnittamisesta vastaaville työntekijöille. Tällaisissa tapauksissa tietyt teollisuudenalan sektorit ovat tarjonneet lisäkoulutusta kiinnittamisesta vastaaville henkilöille sen varmistamiseksi, että he ovat tietoisia hyvistä käytännöistä ja oikeudellisista velvollisuuksistaan.

3.2 Eläintiheydet ja tarkastukset

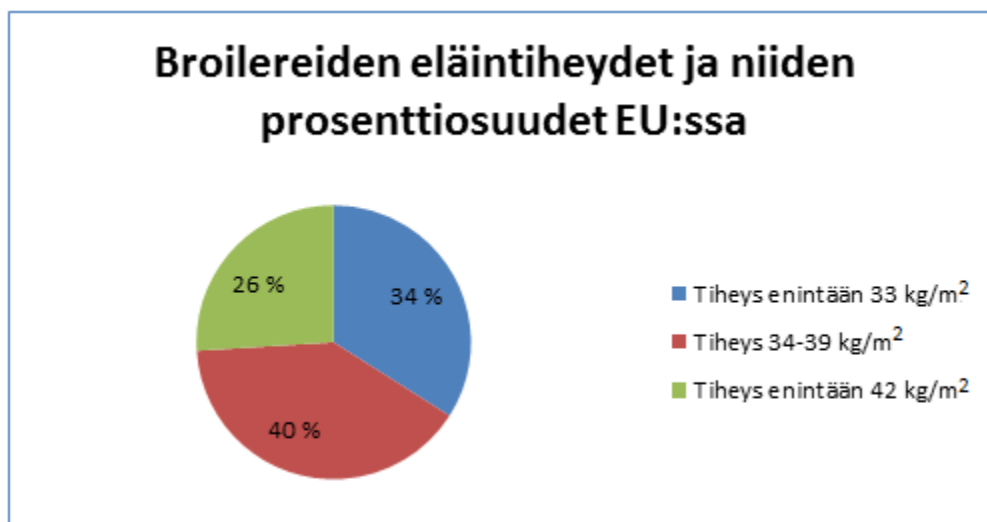
Direktiivissä säädetään kolmesta eläintiheysasteesta, ja jokaiseen asteeseen sovelletaan eri vaatimuksia, jotka pitäjien on täytettävä.

¹⁰ Julkaisu "Educating professionals on animal welfare" on saatavilla osoitteessa

<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4cca0815-024f-11e7-8a35-01aa75ed71a1>

- Yleissääntönä on, että eläintiheys ei saa ylittää 33:a kilogrammaa neliömetriä kohti
- Eläintiheyteen voidaan soveltaa poikkeusta, jonka mukaan neliömetrikohtainen 33 kilogramman raja voidaan ylittää aina 39 kilogrammaan neliömetriä kohti. Poikkeus voidaan myöntää siinä tapauksessa, että kunkin rakennuksen osalta pidetään lisäksi yksityiskohtaisia tietoja sisältävää rekisteriä ja rakennus saavuttaa tietyt ilmanlaatuun liittyvät vaatimukset. Lisäksi teurastamoon kuljetettavan parven mukana oleviin asiakirjoihin on sisällyttävä päiväkohtainen kuolleisuusaste ja kumulatiivinen päiväkohtainen kuolleisuusaste.
- Tiheyden korotus yli neliömetrikohtaisen 39 kilogramman rajan aina 42 kilogrammaan neliömetriä kohti sallitaan, jos edellisessä kohdassa mainittujen ehtojen täyttymisen lisäksi viranomaisvalvonnalla voidaan vahvistaa alhaisen kuolleisuusasteen osoittavat rekisterit ja hyvät toimintatavat. Suurimpia eläintiheyksiä varten direktiivissä annetaan kaavan muodossa oleva indikaattori kumulatiiviselle päiväkohtaiselle kuolleisuusasteelle, jota ei saa ylittää.

Vuoden 2017 tutkimuksesta kävi ilmi, että saattaessaan direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään Itävalta, Tanska, Saksa, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta päättivät olla käyttämättä joitakin tai kaikkia eläintiheyttä koskevia poikkeuksia. Sekä Saksa että Yhdistynyt kuningaskunta ilmoittivat, että heidän päätöksensä perustuivat tieteellisiin todisteisiin siitä, että suuremmissa eläintiheyksissä eläinten hyvinvointi voi vaarantua. Jäljellä olevissa 23 jäsenvaltiossa direktiivi on saatettu suoraan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Näin ollen vuoden 2017 tutkimuksessa oli ryhmä jäsenvaltioita, joissa eläintiheydeksi sallittiin 33 kilogrammaa neliömetriä kohti, toisessa jäsenvaltioiden ryhmässä raja-arvona oli 39 kilogrammaa neliömetriä kohti ja kolmannessa korkeintaan 42 kilogrammaa neliömetriä kohti. Yleisesti voidaan todeta, että EU:ssa lähes kolme neljäsosaa broilereista pidetään tiloissa, joissa eläintiheys on alle 39 kg/m² (katso kaavio):

Vuoden 2017 tutkimus osoitti, että hieman yli neljäsosalla EU:n tuotantotiloista on suurin mahdollinen eläintiheys, jolloin pitäjiä on täytettävä tietyt direktiivissä asetetut lisävaatimukset. Yli puolet (55 prosenttia) suurimmissa eläintiheyksissä elävistä broilereista kasvatetaan Ranskassa, 18 prosenttia Alankomaissa ja 9 prosenttia Belgiassa.

Satunnaistarkastusten yhteydessä viranomaiset ovat varmistaneet, ettei eläimiä pidetä liian tiheässä riskikausina. Yksi riskikausi on juuri ennen harvennusta, joka tarkoittaa useissa jäsenvaltioissa olevaa käytäntöä, jossa osa linnuista viedään teurastukseen muutamia päiviä aikaisemmin kuin valtaosa parvesta, jotta rakennukseen saadaan lisää tilaa. Toinen ajanjakso, jolloin eläintiheys voi olla suurin, on juuri ennen lintujen lähettämistä teurastettavaksi tuotantosyklin tullessa päätökseen. Jotta direktiivin oikeudellisten vaatimusten noudattamista voidaan arvioida tehokkaasti, jäsenvaltioiden on asetettava vaatimustenmukaisuudelle selkeät kriteerit, jotta tarkastajat voivat tehdä tilan käytäntöjen perusteella arvion siitä, noudattavatko tilat lakia. Useimmat jäsenvaltiot antoivat jonkinlaisia käytännön ohjeita eläintiheden mittaamiseksi, mutta ainoastaan harvat antoivat tarkastajille ohjeita siitä, kuinka ilmanvaihdon riittävyttä arvioidaan. Ilmanvaihdon tarkastaminen on erittäin tärkeä osa rakennuksen ilmanlaadun varmistamista, mutta vain harvojen jäsenvaltioiden viranomaiset ovat määrittäneet suurimmat sallitut kaasupitoisuudet ja tarjonneet laitteet niiden mittaamiseksi. Satunnaisissa tilatarkastuksissa keskitytään yleensä tilan resursseihin eikä itse lintuihin, koska yksittäisten elävien lintujen tutkiminen useiden tuhansien lintujen kanalassa on vaikeaa.

Joissakin valtioissa, erityisesti Tanskassa, jossa teurastamoissa on pitkään ollut käytössä järjestelmä tiettyjen indikaattoreiden seurantaan, viranomaiset ilmoittivat, että ongelmatilojen tunnistaminen on tehokkaampaa teurastamossa tapahtuvan valvonnan perusteella sen sijaan, että luotettaisiin satunnaisiin tilatarkastuksiin. Nämä viranomaiset katsoivat, että eläinperustainen indikaattori, joka voidaan mitata *post mortem* ja joka korreloi voimakkaasti rakennuksessa vallinneiden kasvatuksen aikaisen ilmanlaadun kanssa, on tehokkain valvontatapa, jonka perusteella voidaan järjestää tarkastuksia ja kohdentaa ne mahdollisiin tilan ympäristöolosuhteisiin liittyviin ongelmiin.

Vaatus, jonka mukaan sekä päiväkohtaista että kumulatiivista päiväkohtaista kuolleisuusastetta koskevat tiedot on toimitettava parven mukana teurastamoon, on sekä teollisuudenalan että viranomaisten mielestä liian raskas. Useimmissa jäsenvaltioissa vain kumulatiivista päiväkohtaista kuolleisuusastetta koskevat tiedot toimitetaan parven mukana teurastamoon. Jotta voitaisiin selvittää, milloin kuolemia tapahtuu, esimerkiksi ovatko ne tapahtuneet lähellä teurastuksen ajankohtaa vai aiemmin kasvatuksen aikana, viranomaiset tarvitsevat päiväkohtaista kuolleisuusastetta koskevat tiedot silloin, kun eläintiheys on yli 33 kg/m². Tietojen toimittamista on joissakin jäsenvaltioissa helpotettu siten, että pitäjät kirjaavat päiväkohtaisen kuolleisuusasteen suoraan tietokantaan, jolloin tiedot ovat tarvittaessa myös kuolemantapausten ajankohtaa tutkivien virkaeläinlääkärien saatavilla.

Eri jäsenvaltioissa sallittujen eläinten enimmäistiheyksien välillä on eroja. Sellaisten tilojen toimintaan ja seurantaan, joissa eläintiheys on suurempi, sovelletaan tiukempia vaatimuksia. Tämän tarkoituksena on lieventää mahdollisia hyvinvointiongelmia.

Teollisuudenala arvostaa pitäjien kouluttamista koskevaa vaatimusta. Tietty teollisuuden sektorit tarjoavat myös lisäkoulutusta kuljetuksen järjestäjille ja niille työntekijöille, jotka vastaavat lintujen kiinniottamisesta ennen kuljetusta.

Yleensä lainsäädännöllisten vaatimusten täyttyminen voidaan varmistaa tilatarkastusten avulla. Jäsenvaltiot eivät kuitenkaan ole aina toimittaneet selkeitä

vaatimustenmukaisuuskriteereitä, joiden pohjalta tarkastajat voisivat tehdä käytännön arvioinnin tilojen vaatimustenmukaisuudesta, vaikka on olemassa joitain hyviä käytäntöjä, kuten tarkasti määriteltyt kaasujen maksimipitoisuudet ja laitteet niiden mittaamiseksi.

Eräissä jäsenvaltioissa on käytössä hyvä käytäntö, jossa kuolleisuusastetta koskevat tiedot jaetaan muille automaattisesti, mikä helpottaa direktiivin mukaisia tutkimuksia silloin, kun kuolemia on mahdollisesti tapahtunut liikaa.

4 HYVINVOINTIA KOSKEVIEN INDIKAATTOREIDEN KEHITTÄMINEN

4.1 Pakollinen indikaattori

Jotta seurantaohjelmaan kuuluva indikaattori olisi hyödyllinen, indikaattorin olisi oltava selkeästi määritelty, käytännössä mitattavissa ja sen olisi tuettava päätöksentekoa siitä, ovatko tilan olosuhteet hyväksyttäviä. Tällainen indikaattori on suurin sallittu kumulatiivinen päiväkohtainen kuolleisuusaste¹¹, joka on direktiivissä eritelty suurimmilla eläintihyksillä toimiville tiloille.

Tällä indikaattorilla, joka määritetään jokaiselle parvelle käyttämällä direktiivissä annettua kaavaa, voidaan mitata, onko pitäjä pystynyt välttämään liian korkean kuolleisuuden kasvatusjakson aikana. Jos parvissa, joissa eläintiheysaste on korkein mahdollinen, ylitetään määrätty raja, viranomaiset edellyttävät pitäjää antamaan riittävän selvityksen siitä, että kuolemat johtuvat heistä riippumattomista syistä. Muussa tapauksessa he ovat velvollisia pienentämään eläintihyden seuraavien seitsemän peräkkäisen parven ajaksi tietyn rajan alapuolelle. Pitäjä on velvollinen toimimaan rajan alapuolella tämän ajan, minkä jälkeen pitäjä saa suurentaa tiheysastetta uudelleen.

Useimmiten kun enimmäiskuolleisuusaste on ylittynyt, kuolemat ovat tapahtuneet ensimmäisen tuotantoviikon aikana, ja pitäjä väittää, että kuolemat johtuivat olosuhteista hautomossa ja/tai emoparvissa. Viranomaiset hyväksyvät tällaiset väitteet, mutta eivät tutki hautomon olosuhteita. EU:n lainsäädännössä ei aseteta erityisiä vaatimuksia hautomoille, eikä yhdelläkään terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston tarkastamalla jäsenvaltiolla ollut käytössä arviointikriteereitä direktiivin 98/58/EY yleisten vaatimusten täyttymisestä näissä laitoksissa.

Kumulatiivisen päiväkohtaisen kuolleisuusasteen käyttö peräkkäisten parvien tiheyden pienentämisen perusteena katsotaan usein rangaistukseksi. Pysyäkseen rajan alapuolella ja välttyäkseen eläintihyden pienentämiseltä, pitäjä, joka muutoin saattaisi teurastaa linnut eläinten hyvinvointiin liittyvistä syistä, kuljettaa mahdollisesti huonokuntoisia lintuja teurastettavaksi, jotta niitä ei laskettaisi osaksi hänen tilansa kuolleisuusasteita.

¹¹ 'Kumulatiivisella päiväkohtaisella kuolleisuusasteella' tarkoitetaan päiväkohtaisten kuolleisuusasteiden summaa. Päiväkohtainen kuolleisuusaste puolestaan tarkoittaa niiden kanojen lukumäärää, jotka ovat kuolleet samassa rakennuksessa samana päivänä, mukaan luettuina kanat, jotka on lopetettu joko sairauden tai muiden syiden vuoksi, jaettuna niiden kanojen lukumäärällä, jotka olivat läsnä rakennuksessa kyseisenä päivänä, kerrottuna sadalla.

Vaatimusten mukaiseen olosuhteiden seurantaan kuuluvat teurastamoissa tehtävät *post mortem* -rutiinitarkastukset, esimerkiksi ihotulehdusten, loissairauksien tai koko elimistöön vaikuttavien sairauksien epänormaalin esiintyvyyden varalta. Direktiivissä ei kuitenkaan määritellä, miten laajojen tai vakavien sairauksien katsotaan johtuvan huonoista olosuhteista.. Vaikka virkaeläinlääkärin on ilmoitettava pitäjälle ja toimivaltaiselle viranomaiselle heikoista hyvinvointiolosuhteista, on jäsenvaltion harkintavallassa määritellä mitattavissa olevat kriteerit ja indikaattori, joilla päätös voidaan perustella.

4.2 Vapaaehtoiset indikaattorit

Vuoden 2017 tutkimuksessa todettiin, että 18 jäsenvaltiolla on kansallisessa lainsäädännössään vaatimus, jonka mukaan jalkapohjaihottuma on kirjattava, ja 15 näistä jäsenvaltioista yhdistää tämän vaatimuksen kohdennettuihin toimiin. Jalkapohjaihottuma on indikaattori, jota seurataan teurastamossa ja jota voidaan käyttää tunnistettaessa ongelmatiloja, joilla sairauteen vaikuttavien ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan korjaavia toimenpiteitä. Jalkapohjaihottuma on ammoniakkin aiheuttamasta palovammasta johtuva ihottuman muoto. Se syntyy ihon kemiallisesta ärsytyksestä, kun iho on pitkäaikaisessa kosketuksessa huonolaatuiseen pehkuun, jossa on korkea kosteus- ja ammoniakkipitoisuus. Jalkapohjaihottumaa esiintyy yhdessä muiden kosketusihottumien kanssa. Näitä ovat esimerkiksi kintereen ihottuma ja rintalastan limapussin tulehdus, jotka viittaavat paitsi heikkolaatuiseen pehkuun myös mahdolliseen raajarikkoisuuteen tai liikkuvuusongelmiin. Kiinnittäminen, kuljetus tai teurastamon olosuhteet eivät vaikuta siihen, ja näin ollen se on hyvä indikaattori tilan eläinten voinnin osoittamiseksi. Tämä pisteytysjärjestelmä on käytössä 15 jäsenvaltiossa, joissa tämä indikaattori on yhdistetty lain mukaisiin kohdennettuihin toimiin, sekä Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Espanjassa, joissa tällaiset järjestelmät on otettu käyttöön ilman lakiin perustuvaa velvoitetta. Näin ollen pisteytystä sovelletaan lähes 80 prosenttiin EU:n siipikarjatuotannosta.

Ruotsi, Tanska, Alankomaat ja Yhdistynyt kuningaskunta ovat käyttäneet tätä indikaattoria pisimpään. Ne käyttävät alun perin Ruotsissa käyttöön otettua kolmitasoista pisteytysjärjestelmää¹². Niissä 11 jäsenvaltiossa, joissa ei ole käytössä tällaista kohdennettuihin toimiin liitettyä pisteytysjärjestelmää, toteutetaan kuitenkin *post mortem* -tarkastuksia asetuksen (EY) N:o 854/2004¹³ mukaisesti. Nämä jäsenvaltiot eivät kuitenkaan järjestelmällisesti käytä näitä tietoja tilatarkastusten priorisoimiseksi.

Käyttämällä jalkapohjaihottumaa indikaattorina jäsenvaltiot ovat pystyneet kehittämään tehokkaita valvontajärjestelmiä broilerin hyvinvoinnin seuraamiseksi¹⁴. Vaikka pisteytyksen

¹² de Jong, I., van Harn, J. (2012) "Management tools to reduce footpad dermatitis in broilers"

¹³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä (EUVL L 139, 30.4.2004, s. 206, korjattu ja julkaistu uudelleen: EUVL L 226, 25.6.2004)

¹⁴ Huneau-Salaun, A., Stärk, KD, Mateus, A., Lupo, C., Lindberg, A., Le Bouquin-Leneveu, S. (2015) "Contribution of Meat Inspection to the surveillance of poultry health and welfare in the European Union", *Epidemiology & Infection*, 143:11, s. 2459–2472.

ja toimenpiteiden aloittamisen raja-arvot vaihtelevat jäsenvaltioiden välillä, kaikki jäsenvaltiot tarjoavat ohjeita *post mortem* -arviointia, tulosten raportointia ja seurantatoimenpiteitä varten. Tehokas viestintä ja koordinointi teurastamosta ja tilasta vastaavien viranomaisten välillä on tarpeen, jotta pitäjät, jotka saavat jatkuvasti korkeita pisteitä, pakotetaan ratkaisemaan ongelmat. Toisaalta taas tasaisen alhaiset pistemäärät jalkapohjaihottuman esiintymisen seurannassa antavat todisteita siitä, että pitäjän toiminta on asianmukaista.

EFSA toimitti yhdenmukaistetun tiedonkeruujärjestelmän ja mallin tietojen toimittamiseksi¹⁵ direktiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Vuonna 2017 pidetty jäsenvaltioiden asiantuntijoiden työpaja osoitti, että vaikka tämä epidemiologiaan/näytteenottoon perustuva lähestymistapa antoi kansallisen tason tietoa jalkapohjaihottumien määrästä, se ei kuitenkaan tarjonnut jatkuvakäyttöisiä välineitä yksittäisiin maatiloihin kohdistetun valvonnan priorisoimiseen. Jäsenvaltioiden asiantuntijat totesivat, että niiden valtioiden, joilla tällaista järjestelmää ei vielä ollut käytössä, on kehitettävä ohjeita siitä, miten teurastamoista saatuja tietoja voitaisiin käyttää osana riskiin perustuvia tarkastuksia.

Kuolleisuusluvut antavat perustietoa parven hyvinvoinnista, mutta *post mortem* -tutkimuksissa tehtyjen kosketushottumaesiintymien pisteytystä, etenkin jalkapohjaihottumien osalta, pidetään useimmissa jäsenvaltioissa parhaimpana broileritilojen riskiarvioinnin välineenä ja perusteena tutkimuksia ja toimenpiteitä vaativien tilojen priorisoimiseksi. Seuraavien parvien *post mortem* -seurannan avulla voidaan varmistaa, että ongelmien taustalla oleviin syihin on puututtu.

Kasvatuksen alkuvaiheessa tapahtuvien kuolemien suuren määrän epäillään usein johtuvan hautomoiden ja/tai emoparvien olosuhteista, mutta viranomaiset eivät tutki näitä laitoksia, koska niihin sovellettavia erityisiä eläinten hyvinvointia koskevia sääntöjä ei ole määritelty.

5 VAIKUTUS KANOJEN HYVINVOINTIIN

Euroopan elintarvikeviraston lausunnossa¹⁶ luetellaan tärkeimmät sairaudet, jotka liittyvät broilereiden hyvinvointiin. Näitä ovat muun muassa jalkoihin liittyvät ongelmat, kosketushottuma, vesipöhö ja äkillinen sydänkuolema. Lausunto osoittaa, että voimakas valinta nopean kasvun saavuttamiseksi ja rehujen tehokkuuden lisääntyminen sekä ympäristöolosuhteet ovat pahentaneet sairauksia. Direktiivillä pyritään edistämään kanojen hyvinvointia parantamalla toimintatapoja ja ympäristöolosuhteita. Geneettinen valinta on direktiivissä annettu käsiteltäväksi toisessa komission kertomuksessa.

Vuoden 2017 tutkimus osoittaa, että jäsenvaltioissa tai teollisuudenalalla ei ole juurikaan tehty arvioita direktiivin vaikutuksista. Seuraavassa esitetyt johtopäätökset direktiivin vaikutuksesta lintujen hyvinvointiin perustuvat terveyden ja elintarvikeeturvallisuuden

¹⁵ "Technical assistance to the Commission (Article 31 of Regulation (EC) No 178/2002) for the preparation of a data collection system of welfare indicators in EU broilers' slaughterhouses" <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2013.3299/pdf>

¹⁶ "Scientific Opinion on the influence of genetic parameters on the welfare and the resistance to stress of commercial broilers" <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.2903/j.efsa.2010.1666/full>

pääosaston tekemiin tarkastuksiin ja jäsenvaltioiden kanssa vuonna 2017 järjestettyyn seminaariin.

Tuotantojärjestelmät ovat pääpiirteissään samanlaiset kuin ennen direktiivin voimaantuloa. Untuvikot on sijoitettu rakennuksen lattialle, joka on peitetty pehkomateriaalilla (esimerkiksi oljilla, hakkeella, turpeella tai paperilla). Rakennuksia ja ympäristön laatua on parannettu, mikä on seurausta siitä, että tietyt jäsenvaltiot ovat poistaneet käytöstä vanhoja rakennuksia, joissa ei ole pystytty täyttämään vaatimusta, jonka mukaan rakennuksen keskimääräinen suhteellinen kosteus ei 48 tunnin aikana saa ylittää 70:tä prosenttia, kun ulkolämpötila on alle 10 °C. Tämän rakennuksiin liittyvän puutteen todettiin johtavan runsaaseen jalkapohjaihottuman esiintymiseen, ja jalkapohjaihottuman seuranta johti myös rakennuksia koskeviin parannuksiin.

Näin ollen useimpien järjestelmällisten parannustoimien lähtökohtana on satunnaisten tilatarkastusten sijaan ollut jalkapohjaihottumaan liittyviin ongelmiin puuttuminen. Toimenpiteisiin, joilla puututtiin kosketushottuman suureen määrään, kuului myös nuorten lintujen lopettaminen ennen kuin liikkuvuusongelmia alkoi esiintyä sekä lintujen hyvinvoinnin heikkenemisen ehkäiseminen. Lintujen terveyttä voidaan myös parantaa huolehtimalla pehkun laadusta parven koko elinkaaren ajan, mikä myös vähentää tauteja, kuten kokkidioosia ja nekroottista enteriittiä.

Tällaisten toimien myönteisistä vaikutuksista parvien terveyteen on saatu epäsuoria viitteitä myös terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosaston muussa toiminnassa, joka on osa mikrobilääkeresistenssin torjuntaa koskevaa komission toimintasuunnitelmaa¹⁷. Erityisesti on ilmennyt, että tarve käyttää mikrobilääkkeitä on vähentynyt merkittävästi (paitsi kokkidioosista osalta) tai niiden käyttö on voitu kokonaan välttää niissä jäsenvaltioissa, joissa painotetaan voimakkaasti hyvinvointiin, terveyteen ja hygieniaan liittyviä seikkoja¹⁸.

Direktiivi on antanut kehykset broilerin hyvinvoinnin varmistamiseksi, ja vaikka jalkapohjaihottumaesiintymien pisteytystä ei ole määritetty EU:n tasolla, tämän indikaattorin käyttö on johtanut järjestelmällisimpiin parannuksiin eläinten hyvinvoinnissa.

6 DIREKTIIVIN KUSTANNUKSET

Vuoden 2017 tutkimuksessa todettiin, että jäsenvaltioille esitetyn kyselyn perusteella direktiivin täytäntöönpanon kustannukset oli arvioitu kuudessa jäsenvaltiossa eivätkä kustannukset olleet vertailukelpoisia. Sekä vuotuiset että kertaluonteiset kirjatut täytäntöönpanokustannukset liittyivät ylläpitäjien kustannuksiin aikaisempaa yksityiskohtaisempien vaatimusten täyttämiseksi, viranomaisille aiheutuneisiin lisähenkilökuntaa ja ympäristöparametrien mittausrakennuksia koskeviin kustannuksiin sekä tuotannonalan hallinnollisiin ja tuotantokustannuksiin.

¹⁷ https://ec.europa.eu/health/amr/sites/amr/files/amr_action_plan_2017_en.pdf

¹⁸ http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/overview_reports/details.cfm?rep_id=121

Vuoden 2017 tutkimuksessa todetaan, että jäsenvaltiot ja teollisuudenala eivät yleisesti ottaen katso, että direktiivin täytäntöönpanolla olisi ollut merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Ainoat jäsenvaltiot, jotka ilmoittivat merkittävistä kustannuksista, olivat Yhdistynyt kuningaskunta ja Alankomaat. Yhdistyneen kuningaskunnan arvion mukaan, joka perustui ennen direktiivin täytäntöönpanoa tehtyyn vaikutustenarvioon, kertaluonteiset ja vuosittaiset kustannukset kahdeksan vuoden aikana olivat yhteensä noin 71,1 miljoonaa euroa. Suurimmat kustannukset johtuivat Yhdistyneen kuningaskunnan päätöksestä olla sallimatta tiloilla korkeimpia mahdollisia eläintiheyksiä. Vuoden 2017 tutkimuksen mukaan teollisuudenala kantoi nämä kustannukset, mutta pienemmästä eläintiheydestä ja tuotannosta koituvia kustannuksia kompensoi kuluttajien halukkuus maksaa enemmän tuotteista, joiden tuotannossa on noudatettu tavallista korkeampia eläinten hyvinvointia koskevia normeja. Alankomaissa ei ole tehty vaikutustenarviointia. Sekä Alankomaiden viranomaiset että teollisuudenala kuitenkin uskovat, että direktiivin täytäntöönpanosta seurasi huomattavia kustannuksia, sillä ennen direktiivin voimaantuloa eläintiheydet vaihtelivat 45:n ja 50 kilogramman välillä neliometriä kohti, ja pienempi tuotanto, joka seurasi direktiivissä vaadituista pienemmistä eläintiheyksistä, synnytti kustannuksia, jotka teollisuudenalan oli maksettava. Alankomaat arvioi, että teollisuudenalan vuosittaiset hallinnolliset ja tuotantokustannukset olivat 2,7 miljoonaa euroa, lukuun ottamatta tulojen menetyksiä, jotka seurasivat direktiivin mukaisesta eläintiheyden pienentämisestä. Muissa jäsenvaltioissa täytäntöönpanon kustannukset vaihtelivat hyvin vähäisistä kustannuksista vuosittaiseen 6 miljoonaan euroon, joka aiheutui kasvattajille Suomessa.

Indikaattoreiden seuranta teurastamoissa nähtiin sekä teurastamon työntekijäkustannuksina että virkaeläinlääkärin ajasta aiheutuvana kustannuksena (esimerkiksi Tšekki arvioi teurastamojen tarkastusten maksavan noin 1,3 miljoonaa euroa).

Broilerinkasvatus on suuri ja kasvava maatalouden sektori sekä merkittävä työllistäjä EU:ssa. Vienti ja tuonti ovat suurelta osin tasapainossa, eikä direktiivien täytäntöönpanosta ole aiheutunut merkittäviä kustannuksia. Aiempaa alhaisemmat eläintiheydet eivät ole vaikuttaneet haitallisesti toimialan kilpailukykyyn jäsenvaltioissa.

7 PÄÄTELMÄT

Broilerintuotanto on tärkeä osa EU:n maataloutta, ja vuoden 2017 tutkimuksen yhteydessä kerättyjen tietojen mukaan direktiivin täytäntöönpano ei ole aiheuttanut merkittäviä kustannuksia. Direktiivi on luonut kehyksen, jonka puitteissa jäsenvaltiot ovat parantaneet broilereiden hoitoa ja rakennuksia, millä on ollut myönteisiä vaikutuksia lintujen terveyteen ja hyvinvointiin.

Jalkapohjaihottuman seurantaan perustuvilla tarkastuksilla voidaan parhaiten osoittaa, onko eläinten hyvinvointi parantunut. Tällaiset tarkastukset ovat tehokkain ja tuloksellisin tapa priorisoida tilatarkastuksia. Eläinten hyvinvoinnista ja jalkapohjaihottumasta koottujen seurantatietojen avulla viranomaiset ja pitäjät ovat voineet mitata saavutettua edistystä ja ylläpitää saavutettu taso..

Jäsenvaltiot ovat tietoisia toimenpiteistä, joita tarvitaan jalkapohjaihottumaa koskevien valvontajärjestelmien käyttöönottamiseksi, ja kaksi kolmasosaa jäsenvaltioista on jo perustanut tällaisia järjestelmiä.

Tilojen satunnaistarkastukset ovat edelleen tärkeä osa kaikkia valvontajärjestelmiä. Niiden avulla valvotaan etenkin eläintiheyksiä sekä toiminnan, rakennusten ja muiden resurssien asianmukaisuutta.

Eri jäsenvaltioissa sovelletaan erisuuruisia maksimitiheyksiä, ja suurien eläintiheyksien mahdollisia kielteisiä vaikutuksia on lievennetty soveltamalla tiukempia vaatimuksia ja seurantaä käyttämällä kumulatiivista päiväkohtaista kuolleisuusastetta indikaattorina. Korkea kuolleisuusaste on usein laitettu hautomossa ja/tai emoparvessa vallinneiden olosuhteiden syyksi, mutta saatavilla olevien tietojen mukaan viranomaiset eivät ole ryhtyneet tutkimaan näitä epäilyksiä. Myös kanojen hyvinvointiin vaikuttavien teknisten vaatimusten, kuten ilmastoinnin, tarkka arviointi on viranomaisille haasteellista.

Komissio jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden kanssa levittääkseen esimerkkejä hyvistä valvontakäytännöistä. Lisäksi komissio jatkaa yhteistyötä jäsenvaltioiden ja teollisuudenalan kanssa tilojen ohjeistamiseksi.